

562. Występowanie *Cucujus cinnaberinus* (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Cucujidae) w okolicach Dębicy

Occurrence of *Cucujus cinnaberinus* (SCOPOLI, 1763) (Coleoptera: Cucujidae) in vicinity of Dębica

KEY WORDS: Coleoptera, Cucujidae, *Cucujus cinnaberinus*, records, Dębica, Poland.

Cucujus cinnaberinus (SCOPOLI) objęty jest w Polsce ścisłą ochroną gatunkową, umieszczony na polskiej „czerwonej liście zwierząt” (PAWŁOWSKI i in. 2002: [W:] GŁOWACIŃSKI Z. (red.): Czerwona lista zwierząt ginących i zagrożonych w Polsce. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków: 88-110) ze statutem gatunku niższego ryzyka – LC, a ponadto objęty konwencją Berneńską i Dyrektywą Habitatową UE jako gatunek chroniony oraz wymagający tworzenia obszarów chronionych (KUBISZ D. 2004: [W:] ADAMSKI P. i in. (red.): Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny, T. 6. Ministerstwo Środowiska, Warszawa: 88-90).

W ostatnich latach, w wyniku zintensyfikowanych badań związanych z monitoringiem gatunków i siedlisk przyrodniczych (program Natura 2000), został stwierdzony i był licznie przeze mnie obserwowany na terenie Nadleśnictwa Dębica, Leśnictwa Wolica, w lesie położonym między wsią Stasiówka a miastem Dębica. Wszystkie miejsca obserwacji *C. cinnaberinus* położone są w granicach Obszaru Natura 2000 „Las nad Braciejową” PLH180023.

Obserwacje *C. cinnaberinus* z krótką charakterystyką biotopu:

- Stasiówka vic. (UTM: EA34), oddz. 25a, XII 2006 – liczne osobniki (kilkanaście ex. !) pod korą ściętego martwego wiązu – *Ulmus montana* WITH. (pień o długości około 10 m i średnicy około 45 cm) – imagines głównie w strefie pniaka i pnia na długości około 2 m. Drzewostan bukowy w wieku około 100 lat z pojedynczą domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i wiązu górskiego; oddz. 19a, 5 IX 2009 – liczne osobniki pod korą posuszu dębowego (*Quercus sessilis* EHRH.) w bukowym drzewostanie trzebieżowym (około 90 lat) z domieszką dębu szypułkowego, brzozy brodawkowatej i grabu. Drzewo o pierśnicy 50 cm, zlokalizowane w pasie drogowym, w miejscu umiarkowanie nasłonecznionym. Zasobność w posusz w tym wydzieleniu oscyluje w okolicach 25 m³/ha.
- Dębica - Gawrzyłowa vic. (EA34), oddz. 26a, 16 XII 2006 – licznie obserwowany pod korą stojącego posuszu wiązowego (*Ulmus montana*). Drzewostan jaworowo-bukowy w wieku około 45 lat z pojedynczą domieszką wiązu o pierśnicy od 15 do 25 cm. Szacunkowa miąższość posuszu (w różnym stadium rozkładu – od posuszu bez zgnilizny do leżaniny ze zgnilizną miękką) wynosi w tym wydzieleniu około 25 m³/ha. Posusz tworzony jest głównie przez gatunki domieszkowe.
- Gumniska vic. (EA34), oddz. 38a, 16 II 2007 – 3 osobniki (imagines) pod korą pniaka brzoźowego (*Betula pendula* ROTH.) o wysokości 1,5 m przy składnicy przejściowej wewnątrz drzewostanu bukowego w miejscu mocno nasłonecznionym, drzewo ścięte 1,5 roku wcześniej. Zasobność posuszu w tym wydzieleniu oscyluje w okolicach 25 m³/ha, posusz i leżanina (w różnych stadiach rozkładu) zgromadzone są głównie w miejscach niedostępnych (jary, potoki).
- Dębica - Wola vic. (EA34), oddz. 17c, 7 IX 2009 – 1 osobnik (imago) na zrębie w około 120 letnim drzewostanie modrzewiowym, wygrzewający się w słońcu. Generalnie brak posuszu za wyjątkiem pojedynczych drzew (grab) w drugim piętrze drzewostanu, około 5 m³/ha leżaniny modrzewiowej ze złomów i wywrotów.

– Dębica - Wolica vic. (EA24), oddz. 33f, 15 I 2011 – 1 osobnik (martwy) wewnątrz szczeliny powstałych po uderzeniu pioruna i rozszczępieniu pnia buka – *Fagus sylvatica* L. (stan taki utrzymywał się przez 2 lata). Lity drzewostan bukowy w wieku 100 lat. Około 50 m³/ha 3-letniej leżaniny bukowej w miejscach niedostępnych (osuwiska). Przypuszczać można, że utrzymaniu populacji zgniotka sprzyja tutaj obecność większej ilości posuszu i leżaniny, a realizowane jednocześnie użytkowanie gospodarcze drzewostanu (cięcia trzebieżowe i cięcia rębne), ma na ten gatunek mniejszy wpływ.

Wszystkie miejsca obserwacji znajdują się na terenie jednego leśnictwa i położone są na powierzchni około 300 ha, natomiast miejsce stwierdzenia martwego osobnika (oddz. 33f) oddalone jest od pozostałych miejsc obserwacji o około 3 km, co może wskazywać, że obszar zajmowany przez populację omawianego gatunku jest stosunkowo duży. Według typologii leśnej cały obszar, na którym obserwowano *Cucujus cinnaberinus* to Las wyżynny świeży. Fitosocjologicznie określany jest on jako żyzna buczyna karpacka *Dentario glandulosae-Fagetum*. O wartości przyrodniczej opisywanego terenu świadczy dodatkowo fakt występowania tu dwóch innych, prawnie chronionych gatunków owadów: motyla, krasopani hery – *Callimorpha quadripunctaria* (PODA, 1761) i chrząszcza, biegacza urozmaiconego – *Carabus variolosus* (FABRICIUS, 1787).

Dziękuję koleżce Lechowi BUCHHOLZOWI za zainspirowanie mnie do napisania tej notatki i cenne wskazówki.

Andrzej TRZECIAK, Dębica

563. Nowe stanowisko *Choleva (Cholevopsis) paskoviensis* REITTER, 1913 (Leiodidae: Cholevinae) w Polsce

New locality of *Choleva (Cholevopsis) paskoviensis* REITTER, 1913 (Leiodidae: Cholevinae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Cholevinae, Leiodidae, *Choleva paskoviensis*, faunistic records, Biedrusko, Poland.

Dane o biologii i rozmieszczeniu krajowych chrząszczy z podrodziny Cholevinae są nadal bardzo fragmentaryczne. Wynika to z ukrytego trybu życia, jaki prowadzą jej przedstawiciele, sezonowości pojawów oraz konieczności stosowania specyficznych metod odłowu (głównie z zastosowaniem przynęty). Aktualne dane o biologii i rozmieszczeniu Cholevinae zawarte są w szeregu publikacji, przy czym tylko nieliczne z nich poświęcone są wyłącznie omawianej podrodzinie (np. KONWERSKI, SIENKIEWICZ 2005: [W:] Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region: 129-136; SIENKIEWICZ, KONWERSKI 2005: [W:] Protection of Coleoptera in the Baltic Sea Region: 57-63; JAŁOSZYŃSKI i in. 2006: Wiad. entomol., 25: 61-62; JAŁOSZYŃSKI i in. 2008: Wiad. entomol., 27: 69-76).

Choleva paskoviensis REITTER, 1913 to gatunek znany z Palearktyki Zachodniej – występuje w 17 krajach europejskich oraz w azjatyckiej części Turcji (PERREAU 2004: [W:] LÖBL, SMETANA (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, 2: 133-203). W Polsce jest to chrząszcz rzadko i sporadycznie spotykany, znany zaledwie z 5 krain: Niziny Mazowieckiej, Śląska Dolnego, Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, Sudetów Zachodnich oraz Beskidu Wschodniego, przy czym większość danych ma charakter historyczny, a najnowsze pochodzą sprzed kilkudziesięciu lat (BURAKOWSKI i in. 1973: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 151).